

J. DRAMIŃSKA I R. SEKUŁA

PRACOCHOŁONNOŚĆ I ROZKŁAD ROBOCIZNY W CZASIE DLA NIEKTÓRYCH UPRAW WARZYWNYCH W ZESPOLE OGRODNICZYM PGR GUMIEŃCE

W uchwałach II Zjazdu PZPR, określając zadania produkcji roślinnej na lata 1954—1955, stwierdza się między innymi: „należy rozszerzyć uprawy i podnieść plony warzyw...“ Poważną rolę w wykonaniu tych wskazań odegrać mają państwowe gospodarstwa rolne, a wśród nich zgodnie z założeniami uchwał II Zjazdu szczególnie te, które znajdują się w pobliżu wielkich miast, ośrodków przemysłowych i uzdrowiskowych.

W związku z tym nasuwa się szereg zagadnień wymagających opracowania — zarówno w dziedzinie uprawy i hodowli roślin warzywnych, jak i przede wszystkim w dziedzinie ekonomicznej. Zagadnienia rejonizacji i specjalizacji ośrodków, organizacji pracy, pracochłonności i kosztów własnych produkcji poszczególnych kultur nabierają szczególnego znaczenia.

Twierdzi się ogólnie, że ogrodnictwo jest jedną z najbardziej pracochłonnych dziedzin produkcji roślinnej. Zdanie to nie jest pozbawione słuszności. Ekonomiczne zagadnienia ogrodnictwa nie były jednak dotychczas głębiej analizowane.

Rozpoczęte w 1952 roku przez Instytut Ekonomiki Rolnej badania nad ekonomiką ogrodnictwa w PGR mają na celu zwrócenie uwagi na najważniejsze problemy w tej dziedzinie i właściwe ich naświetlenie za pomocą konkretnych przykładów.

W tym celu wzięto przede wszystkim pod uwagę zagadnienia pracochłonności, organizacji pracy i kosztów własnych produkcji w warzywnictwie.

Jako obiekt badawczy wybrano Zespół Ogrodniczy PGR Gumieńce w Okręgu PGR Szczecin-Płn., ponieważ jest to zespół przodujący i położony w pobliżu wielkiego miasta (5 km od Szczecina).

Zespół Gumieńce składa się z sześciu gospodarstw, z których dwa, typowo szklarniowe, znajdują się na terenie miasta Szczecina, pozostałe zaś cztery o charakterze ogrodniczo-rolniczym — na granicy miasta i powiatu szczecińskiego.

Gleby Zespołu Gumieńce są zwięzłe i średnio-zwięzłe, gliniaste, klasy I i II. Obszar ziemi ornej wynosi 758 ha, w tym powierzchnia pod warzywami zajmuje 325,8 ha, co stanowi 43%.

Spośród gospodarstw podmiejskich tego zespołu dwa (Gumieńce i Ostoją) posiadają wyższą kulturę gleby i lepszą organizację pracy. Dwa pozostałe (Rajkowo i Przylep), później zagospodarowane, są bardziej zacofane zarówno pod jednym, jak i pod drugim względem.

Badania IER na terenie Zespołu Gumieńce, jak już wyżej powiedzie-

liśmy, związane są przede wszystkim z zagadnieniami pracochłonności, organizacji pracy oraz kosztów własnych w produkcji ogrodniczej.

W tej chwili mamy możliwość opublikowania pierwszej części naszych badań w dziedzinie pracochłonności, a mianowicie analizy zużycia roboczogodzin i siły pociągowej przy uprawie marchwi, pomidorów i ogórków.

Materiały do tego opracowania zaczerpnięte zostały z danych, które w każdym gospodarstwie i dla poszczególnych kultur przenoszone były na bieżąco z dokumentacji PGR na specjalnie wprowadzone przez IER formularze.

Obliczono pracochłonność dla całego okresu produkcji danych warzyw od pierwszych prac uprawowych do momentu zmagazynowania zbioru w gospodarstwie. Do ogólnej pracochłonności danej uprawy nie został wliczony transport do punktów sprzedaży, ponieważ jest on bardziej związany z realizacją niż z produkcją towaru i ściśle uzależniony od położenia obiektu gospodarczego.

Uzyskane w poszczególnych gospodarstwach liczby — po logicznym sprawdzeniu — uporządkowane zostały według grup prac, a następnie przeliczone na 1 ha.

Oto dane wskazujące na obszar zajęty przez badane warzywa w każdym z gospodarstw Zespołu Gumieńce.

Tabl. 1. Powierzchnie badanych upraw w poszczególnych gospodarstwach zespołu

Gospodarstwo	Pomidory	Ogórkki	Marchew
	w hektarach		
Ogółem	25,5	20,0	30,5
Gumieńce	14,0	5,0	10,5
Ostoja	2,5	5,0	10,0
Rajkowo	5,0	5,0	5,0
Przylep	4,0	5,0	5,0

Następne tablice obrazują nakłady roboczogodzin oraz zużycie godzin sprzężajnych i traktorowych przy uprawie pomidorów, ogórków i marchwi w poszczególnych gospodarstwach Zespołu Gumieńce w przeliczeniu na 1 ha uprawy, a także plony tych warzyw oraz przeliczenie nakładów pracy ludzkiej na 1 q zbioru.

Przy analizowaniu tablic 2, 3, 4 zwraca uwagę szczególnie mała ilość siły pociągowej oraz mniejsza niż w innych gospodarstwach ilość roboczogodzin, zużyta na 1 ha przez gospodarstwo Ostoja przy uprawie pomidorów i marchwi (tabl. 2). Wynika to z zaniedbania zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych i w rezultacie daje bardzo niski plon. Wydawałoby się, że mniejsze zużycie robocizny powinno obniżyć jednostkowy koszt produkcji. A tymczasem, jak wiadomo, o kosztach własnych w rolnictwie decydują w ostatecznym wyniku nie nakłady na jednostkę powierzchni, lecz nakłady na jednostkę produktu, wysokość plonu zatem posiada tu znaczenie zasadnicze.

Tabl. 2. Nakłady roboczogodzin oraz zużycie godzin siły pociągowej

Gospodarstwo	Pomidory		Ogórki		Marchew	
	Na 1 ha przypada godzin					
	ludzkich	siły pociągowej*	ludzkich	siły pociągowej	ludzkich	siły pociągowej
Średnio dla Zespołu	1074,3	213,3	792,4	195,4	838,5	133,4
Gumieńce	995,4	222,7	915,2	144,1	882,3	173,1
Ostoja	936,0	62,7	605,3	146,5	581,3	64,9
Rajkowo	1113,5	135,2	790,6	165,6	1002,3	95,8
Przylep	1388,8	370,3	858,6	325,3	1097,9	204,9

Tabl. 3. Plony warzyw z ha w q

Gospodarstwo	Pomidory	Ogórki	Marchew
Średnio dla Zespołu	200,9	148,6	225,1
Gumieńce	229,0	143,5	286,0
Ostoja	130,0	154,5	139,0
Rajkowo	188,0	167,0	259,6
Przylep	163,0	129,3	235,0

Tabl. 4. Nakłady pracy w przeliczeniu na 1 q zbioru

Gospodarstwo	Liczba roboczogodzin na 1 q zbioru		
	Pomidory	Ogórki	Marchew
Średnio dla Zespołu	5,35	5,33	3,73
Gumieńce	4,35	6,38	3,08
Ostoja	7,20	3,91	4,18
Rajkowo	5,92	4,73	3,86
Przylep	8,52	6,64	4,67

Przykładem jeszcze wyższych w stosunku do innych gospodarstw nakładów roboczogodzin zarówno na 1 ha powierzchni, jak i na 1 q zbioru — przy stosunkowo nienajgorszym zbiorze — jest gospodarstwo Przylep. Przyczyną tego jest niższa kultura i większe zachwaszczenie gleb w gospodarstwie Przylep w porównaniu z glebami pozostałych gospodarstw. Gleby te wymagają zatem zwiększonego wysiłku zarówno przy przygotowaniu roli pod uprawę, jak i przy pielęgnacji roślin. Znaczący wpływ mają tu również niedociągnięcia w organizacji pracy oraz płynność kadr kierowniczych.

* Siła pociągowa podana została w godzinach pracy koni żywych, przy czym ha orki średniej traktorów przeliczone zostały na konie żywe przy założeniu: 1 koń w ciągu 9-godzinnego dnia pracy (średnia roczna długości dnia pracy) wykona 0,25 ha orki średniej.

Ciekawe jest porównanie wyników badań zużycia roboczogodzin i siły pociągowej na 1 ha z normatywem PGR podanym w instrukcji do planu gospodarczo-finansowego na 1951 rok oraz z normatywem PGR z instrukcji do planu gospodarczo-finansowego na 1954 rok. Wysokość nakładu rzeczywistego przyjęta została według średniej ważonej dla czterech gospodarstw.

Tabl. 5. **Porównanie nakładów pracy z normatywami**
(średnie dla zespołu Gumieńce)

Warzywa	Rzeczywisty nakład w 1953 r.	Normatywy			Rzeczywiste nakłady w % normatywów z roku:		
		wg instrukcji PGR z 1951 r.	przyjęte przez Zespół w 1953 r.	wg instrukcji PGR z 1954 r.	1951	1953	1954
		Roboczogodzin na 1 ha					
Pomidory . . .	1074	1890	2395	1600	56,8	44,8	67,1
Ogórki	792	990	990	1000	80,0	90,0	79,2
Marchew	839	1260	1880	1000	66,6	44,6	83,9

Przy analizowaniu tablicy 5 zwraca uwagę fakt, że rzeczywiste nakłady roboczogodzin są od 20% (przy ogórkach) do 43% (przy marchwi) niższe w stosunku do normatywu PGR z 1951 roku, od 20% (przy ogórkach) do 55% (przy pomidorach i marchwi) niższe w stosunku do normatywu przyjętego przez zespół w planie na rok 1953 i od 16% (przy marchwi) do 33% (przy pomidorach) niższe od normatywu na rok 1954.

A zatem rzeczywiste nakłady roboczogodzin są niższe od wszystkich podanych normatywów, z tym że największe odchylenie występuje w odniesieniu do normatywu przyjętego przez zespół w 1953 roku, a najmniejsze przy normatywie PGR na rok 1954.

Z przytoczonych liczb wynika, że normatywy PGR na rok 1954 są najbardziej zbliżone do rzeczywistości, a normatywy przyjęte przez Zespół Gumieńce w planie na rok 1953 oraz normatywy PGR z 1951 roku są zbyt wysokie. Przed ostatecznym jednakże przyjęciem takiego wniosku należałoby omówić jeszcze niektóre dodatkowe zagadnienia.

Każdy normatyw ujmuje zwykle wyczerpująco wszystkie prace przy danej uprawie. W praktyce gospodarczej z różnych względów — na przykład z powodu niedostatecznej ilości rąk roboczych, braku odpowiednich materiałów lub pomieszczeń — nie wszystkie prace są wykonywane. W naszym konkretnym wypadku — rzeczywiste nakłady roboczogodzin nie obejmują na przykład zupełnie prac związanych z przepisowym przygotowaniem towaru do ekspedycji. Prace te były wykonywane w bardzo małym stopniu z powodu nieodpowiedniej ilości rąk roboczych. Przykłady:

1. Pomidory sortowane były tylko według stopnia ich dojrzałości; nie można było sortować według wielkości na skutek braku ludzi oraz sortowników.
2. Ogórki powinny być zbierane codziennie i sortowane na konserwowe, kiszeniaki i sałatkowe. W gospodarstwach zespołu część ogórków sor-

towana była na kiszeniaki i sałatkowe, pozostałe zaś najczęściej zupełnie bez sortowania zaliczano w całej ich masie do sałatkowych.

Innym przykładem ilustrującym niepełne wykorzystanie przewidzianych w normach roboczogodzin jest niewykonanie pewnych pracochłonnych zabiegów pielęgnacyjnych, na przykład palikowania, podwiązywania i cięcia pomidorów — co miało miejsce prawie na całym obszarze uprawy tej rośliny w gospodarstwach Zespołu Gumieńce.

Przytoczone prace odgrywają dużą rolę w ogólnych nakładach robocizny, mamy tu bowiem do czynienia z zabiegami pochłaniającymi poważną ilość roboczogodzin, szczególnie jeżeli chodzi o zagadnienie właściwej standaryzacji towaru. Na przykład w wypadku pomidorów szacunkowy nakład roboczogodzin na prace, których w Zespole Gumieńce nie wykonano, wyniósłby przeciętnie około 500 roboczogodzin na 1 ha. Normatywy zmniejszone o tę ilość wynosiłyby: 1 390 roboczogodzin w 1951 roku, 1 895 roboczogodzin w 1953 roku, 1 100 roboczogodzin w 1954 roku, a nakład rzeczywisty w roku 1953 — 1 074 roboczogodziny.

Powyższe wyliczenie jeszcze raz potwierdza wniosek, że normatyw PGR z 1954 roku jest najbardziej zbliżony do rzeczywistego nakładu, a normatyw przyjęty przez zespół w 1953 roku jest zbyt wysoki.

Tabl. 6. **Porównanie nakładów siły pociągowej z normatywami**
(średnie dla zespołu Gumieńce)

Warzywa	Rzeczywisty nakład w 1953 r.	Normatywy			Rzeczywiste nakłady w % normatywów z roku:		
		wg instrukcji PGR z 1951 r.	przyjęte przez zespół w 1953 r.	wg instrukcji PGR z 1954 r.	1951	1953	1954
		Roboczogodzin na 1 ha					
Pomidory	213,3	208,5	268,0	183,0	102,5	79,6	116,6
Ogórki	195,4	249,9	277,0	200,0	78,2	70,5	97,7
Marchew	130,4	183,3	244,0	167,0	71,1	53,4	78,1

Porównanie rzeczywistych nakładów siły pociągowej z normatywem daje różne wyniki przy poszczególnych omawianych uprawach.

Przy uprawie pomidorów nakłady rzeczywiste siły pociągowej są wyższe o 2,5% w stosunku do normatywu PGR z 1951 roku, o 16,5% w stosunku do normatywu z 1954 roku, w stosunku zaś do normatywu przyjętego przez zespół — niższe o 20%.

Przy uprawie ogórków rzeczywiste nakłady siły pociągowej są niższe od wszystkich normatywów, przy czym najmniejsza, nie posiadająca istotnego znaczenia różnica (2%) występuje w stosunku do normatywu PGR na rok 1954, a najwyższa — w stosunku do normatywu przyjętego przez Zespół Gumieńce w 1953 roku (30%). W stosunku do normatywu PGR z 1951 roku różnica wynosi 22%.

Przy uprawie marchwi rzeczywiste nakłady siły pociągowej znowu są niższe w stosunku do wszystkich normatywów. Różnice kształtują się następująco:

przy normatywie PGR z 1951 roku	— 29%
„ „ zespołu z 1953 roku	— 47%
„ „ PGR na 1954 rok	— 22%

Należy jednak dodać, że większość prac przy uprawie marchwi w Zespole Gumieńce w 1953 roku wykonywana była ręcznie (np. przy zbiorze prawie wcale nie stosowano pługów i kopaczek), a więc niecała przewidziana normatywem ilość siły pociągowej została wykorzystana.

Z powyższych spostrzeżeń wynika, że również w wypadku użycia siły pociągowej normatyw PGR na rok 1954 jest najbardziej słuszny, w przeciwieństwie do normatywu przyjętego przez zespół w 1953 roku.

Wyżej podane wnioski trudno jest jeszcze uogólnić ze względu na to, że zostały one oparte na badaniach jednorocznych w czterech gospodarstwach tego samego zespołu i tylko dla trzech upraw. Niemniej jednak mają one pewne znaczenie i potwierdzają słuszność głosów z terenu domagających się bardziej szczegółowego opracowania normatywów dla upraw ogrodniczych.

Trzeba stwierdzić, że szczegółowa analiza porównawcza normatywów z nakładem rzeczywistym jest szczególnie utrudniona ze względu na brak rozbicia normatywu na poszczególne grupy prac.

W naszym opracowaniu spróbowaliśmy zużycie roboczogodzin ująć grupami prac.

Tablice 7, 8 i 9 ilustrują nakłady roboczogodzin na 1 ha poszczególnych upraw według grup prac.

Tabl. 7. **Robocizna oraz nakłady siły pociągowej w godzinach na 1 ha pomidorów wg grup prac**
(średnie dla zespołu Gumieńce)

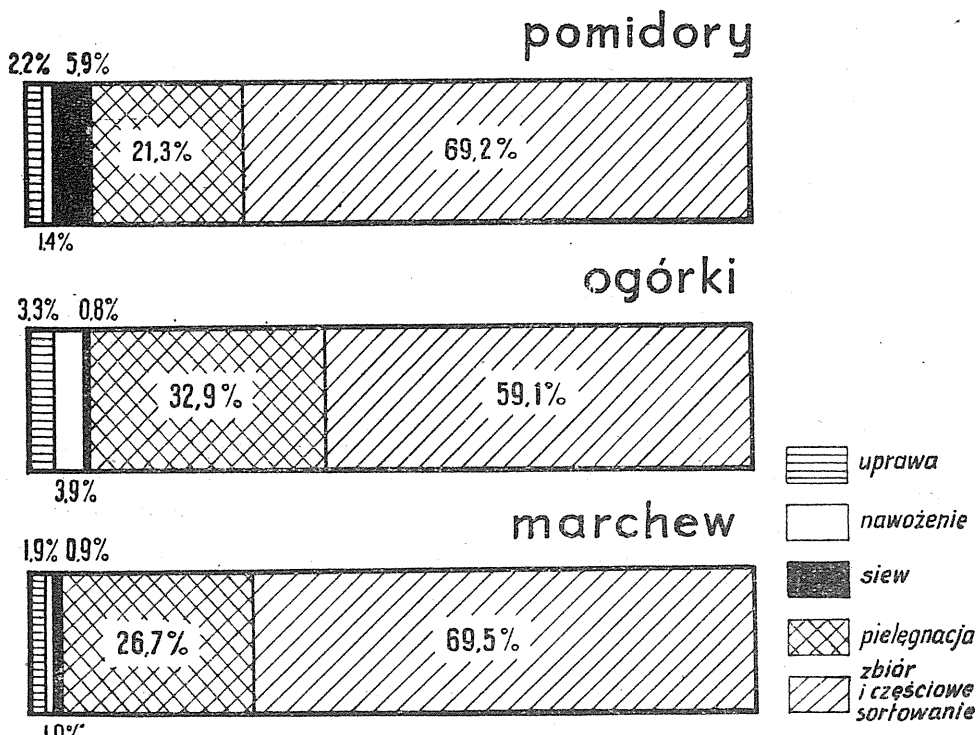
Grupy prac	Robocizna	Siła pociągowa			ogółem w przeliczeniu na konie żywe
		konna	traktorowa	traktorowa w ha orki średniej	
Razem	1074,3	142,1	6,1	2,14	213,3
Uprawa konna	12,9	39,6	—	—	109,6
traktorowa	10,5	—	6,0	2,10	
Nawożenie	15,5	13,9	—	—	13,9
Sadzenie	63,3	5,4	0,1	0,04	6,6
Pielęgnacja ręczna	191,9	—	—	—	41,3
konna	36,1	41,3	—	—	
Zbiór i częściowe sortowanie	744,1	41,9	—	—	41,9

Dokładniejszy obraz udziału poszczególnych grup prac w ogólnym nakładzie roboczogodzin na daną uprawę daje ich procentowa struktura.

Uprawa, nawożenie, siew i sadzenie obejmują łącznie od 4 do 10% ogólnego nakładu roboczogodzin, pielęgnacja — od 21 do 33%. Największą

Wykres I

Procentowa struktura nakładów roboczogodzin według grup prac

ilość roboczogodzin pochłania zbiór i częściowe sortowanie — 59 do 70%. Procent ten byłby jeszcze wyższy, gdyby w skład tej grupy weszła całość prac związanych z właściwą standardyzacją towaru.

Tabl. 8. **Robocizna oraz nakłady siły pociągowej w godzinach na 1 ha ogórków wg grup prac**

(średnie dla zespołu Gumieńce)

Grupy prac	Robocizna	Siła pociągowa			ogółem w przeliczeniu na konie żywe
		konna	traktorowa	traktorowa w ha orki średniej	
Razem	792,4	92,7	8,8	3,08	195,4
Uprawa konna	16,8	34,7	—	—	—
traktorowa	9,7	—	8,4	2,94	132,7
Nawożenie	31,0	10,3	—	—	10,3
Siew nasion	6,0	4,6	0,4	0,14	9,3
Pielęgnacja ręczna	227,0	—	—	—	—
konna	33,5	27,7	—	—	27,7
Zbiór i częściowe sortowanie	468,4	15,4	—	—	15,4

Tabl. 9. **Robocizna oraz nakłady siły pociągowej w godzinach na 1 ha marchwi wg grup prac**
(średnie dla zespołu Gumieńce)

Grupy prac	Robocizna	Siła pociągowa			ogółem w przeliczeniu na konie żywe
		konna	traktorowa	traktorowa w ha orki średniej	
Razem	838,5	101,2	2,5	0,89	130,4
Uprawa konna	11,2	31,5	—	—	60,7
traktorowa	4,9	—	2,5	0,89	—
Nawożenie	8,7	9,8	—	—	9,8
Siew nasion	7,9	8,9	—	—	8,9
Pielęgnacja ręczna	200,0	—	—	—	23,3
konna	23,3	23,3	—	—	—
Zbiór i częściowe sortowanie	582,5	27,7	—	—	27,7

Wydaje się, że stosunek procentowego udziału pielęgnacji i zbioru w ogólnych nakładach roboczogodzin nie jest właściwy i warto byłoby go zmienić przez jak najszybsze zmechanizowanie i udoskonalenie procesu zbioru.

Dalszym istotnym momentem w zagadnieniu pracochłonności jest rozkład zużycia roboczogodzin w okresie uprawowym. W naszych badaniach zwróciliśmy na to specjalną uwagę.

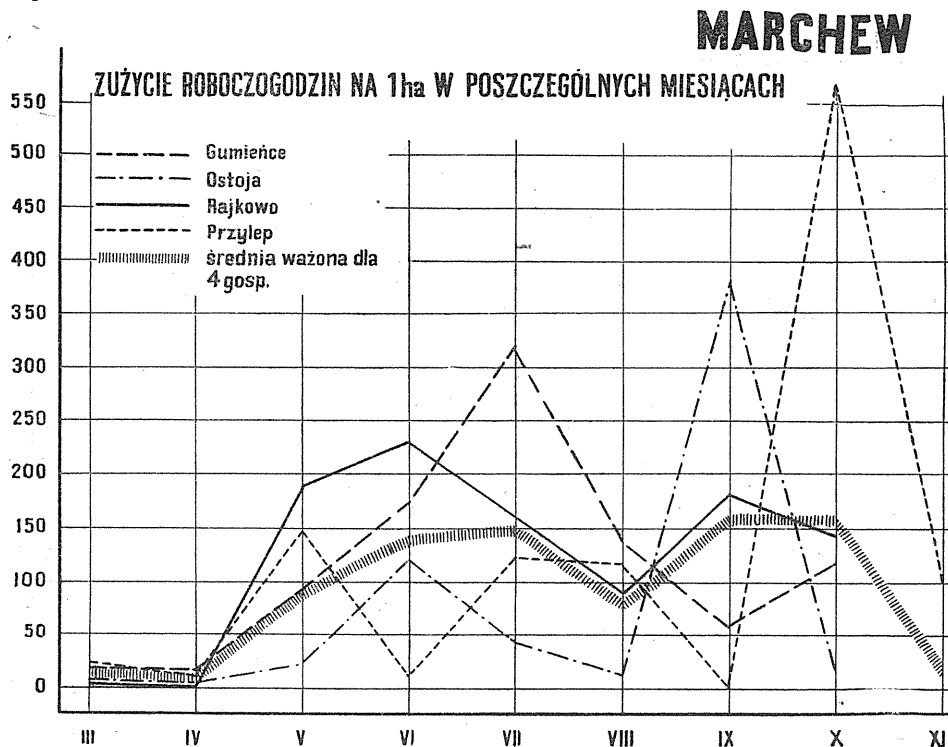
Tabl. 10. **Zużycie roboczogodzin w poszczególnych miesiącach okresu uprawowego w %**
(średnie dla zespołu Gumieńce)

Lata	Miesiące	Warzywa		
		Pomidory	Ogórki	Marchew
1952	IX	0,1	0,1	0,1
	X	0,3	0,2	0,3
	XI	0,3	0,9	0,7
	XII	—	0,1	—
1953	I	0,0	0,0	0,0
	II	—	—	—
	III	0,4	0,3	2,1
	IV	0,4	1,3	1,0
	V	7,3	4,3	11,3
	VI	9,2	19,0	16,7
	VII	11,4	24,0	18,1
	VIII	14,6	41,1	9,9
	IX	45,1	7,2	18,9
	X	10,9	0,8	19,0
	XI	—	—	1,9

Całość okresu uprawowego obejmuje cztery ostatnie miesiące 1952 roku oraz jedenaście miesięcy 1953 roku.

Prace jesienne w 1952 roku oraz prace z pierwszych dwóch miesięcy 1953 roku stanowią łącznie niewielki procent w ogólnym nakładzie roboczogodzin (0,7—1,3%), dlatego też analizować będziemy tylko okres największego nasilenia prac, tj. od marca 1953 roku do całkowitego ukończenia zbiorów.

Wykres II

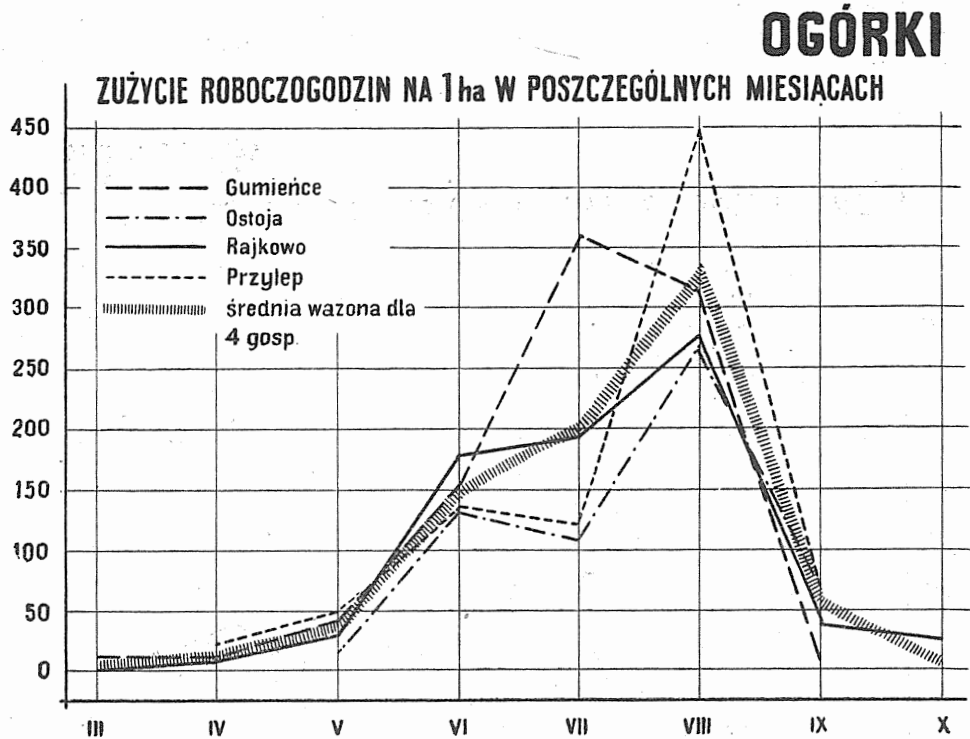

Aby umożliwić głębsze zanalizowanie różnic w rozkładzie roboczogodzin, podajemy na załączonych wykresach (II, III, IV) wyniki badań dla każdego z czterech gospodarstw zespołu oraz obliczoną na ich podstawie średnią ważoną. Wykresy oparte zostały na liczbach rzeczywistych, obrazujących nakłady roboczogodzin w poszczególnych miesiącach dla każdej z trzech upraw oddzielnie. Odmiany badanych warzyw we wszystkich czterech gospodarstwach były te same (pomidory — „Pudliskowskie“, ogórki — „Monastyrskie“ i „Delikates“, marchew — „Nantejska“).

Wykres zużycia roboczogodzin przy uprawie pomidorów w Ostoi, Rajkowie i Przylepie kształtuje się w sposób podobny — najwyższe nasilenie prac występuje w tych samych miesiącach: maj — okres sadzenia, lipiec — prace pielęgnacyjne, sierpień, wrzesień, październik — zbiór, przy czym największe nasilenie zbioru przypada na wrzesień.

Nieco odmiennie kształtuje się wykres dla gospodarstwa Gumieńce — tu szczyt związany z pielęgnacją wypadł w czerwcu, zbiór — we wrześniu i październiku.

Wykres III

Wczesna i właściwa pielęgnacja wpłynęła między innymi na wzrost plonów. Gumieńce miały najwyższy plon pomidorów (tabl. 3).

Przebieg średniej ważonej dla czterech gospodarstw odpowiada prawidłowemu rozkładowi prac w poszczególnych miesiącach: marzec, kwiecień — przygotowanie gleby, maj — sadzenie, czerwiec, lipiec, sierpień — prace pielęgnacyjne przechodzące w zbiór, wrzesień — największe nasilenie zbioru, październik — zakończenie zbioru.

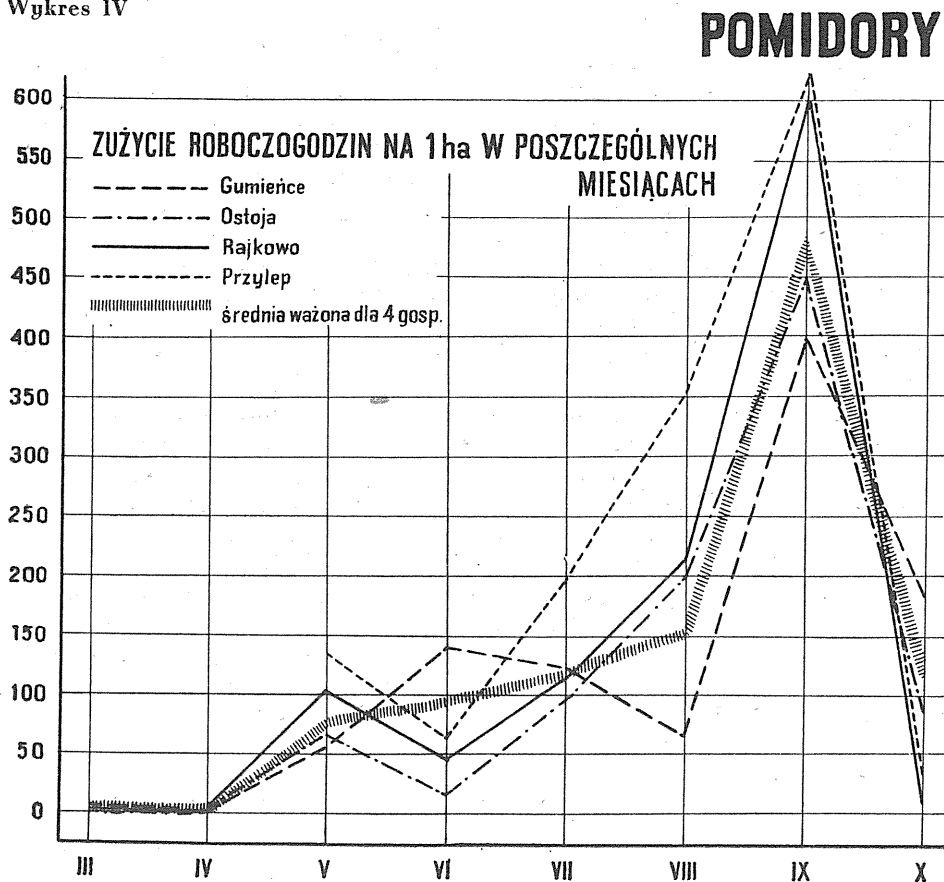
Przy uprawie ogórków zużycie roboczogodzin w poszczególnych miesiącach okresu uprawowego w gospodarstwach Ostoja, Rajkowo i Przylep kształtuje się w sposób podobny.

Wykres dla gospodarstwa Gumieńce różni się nieco od trzech pozostałych z powodu wcześniejszego rozpoczęcia zbioru (druga połowa lipca), podczas gdy w innych gospodarstwach masowy zbiór rozpoczął się dopiero w sierpniu.

Przebieg średniej ważonej dla czterech gospodarstw wykazuje luty — kwiecień — uprawy przedsiewne, maj — siewy, czerwiec — lipiec — prace pielęgnacyjne przechodzące w zbiór, sierpień — największe nasilenie zbioru, wrzesień — zakończenie zbioru.

Wykresy zużycia roboczogodzin w poszczególnych gospodarstwach zespołu wykazują dużą rozbieżność. Wymaga to bardziej szczegółowego omówienia.

Wykres IV

- 1) Gospodarstwo Gumieńce — zbiór pęczkowy, który pochłonął największą ilość roboczogodzin, rozpoczął się już w czerwcu, a w lipcu osiągnął swoje szczytowe nasilenie. Jednocześnie w drugiej połowie lipca rozpoczął się zbiór normalny z obcięciem naci, który z mniejszym lub większym nasileniem trwał do końca października.
- 2) Gospodarstwo Rajkowo — po nasileniu prac pielęgnacyjnych (maj — początek czerwca) najwyższe zużycie roboczogodzin występuje w drugiej połowie czerwca. Tłumaczy się to rozpoczęciem zbioru pęczkowego. W lipcu i sierpniu nasilenie to spada, aby we wrześniu i październiku zwiększyć się znowu dzięki przeprowadzeniu zbioru masowego.
- 3) Gospodarstwo Ostoja wykazuje dwa szczytowe punkty zużycia roboczogodzin; czerwiec — prace pielęgnacyjne, wrzesień — zbiór masowy. Zbioru pęczkowego gospodarstwo Ostoja nie przeprowadzało w ogóle.

- 4) Gospodarstwo Przylep — pielęgnacja rozbita była tutaj na dwa etapy; pierwsze nasilenie wypadło w maju, drugie — w lipcu. W sierpniu rozpoczął się zbiór, który we wrześniu przerwano, aby dokonać go ostatecznie w październiku. W listopadzie zbiór zakończono.

Wykres średniej ważonej zużycia roboczogodzin jest bardzo wyrównany — od czerwca do października nie ma dużych odchyłeń. Przyczyną tego wyrównania jest równomierne przeprowadzenie zbioru w skali całego zespołu, począwszy od czerwca (Gumieńce) poprzez lipiec (Gumieńce, Rajkowo), sierpień (Przylep) aż do miesięcy jesiennych (Ostoja, Przylep).

Zespół Gumieńce w sposób planowy wykorzystał przy zbycie marchwi warunki swego położenia. Przez równomierne rozłożenie zbioru uniknięto, po pierwsze, zbyt wysokiego nasilenia prac w miesiącach jesiennych, kiedy przeprowadzane są zbiory warzyw wymagających jednorazowego sprzętu masowego, po drugie — mieszkańcom Szczecina zapewniono stały dopływ świeżych warzyw przez 5 miesięcy w roku.

Na zakończenie warto raz jeszcze podkreślić wnioski wynikające z treści opracowania. A zatem:

- 1) normatywy pracy PGR dla uprawy warzyw wymagają szczegółowej analizy, podziału na grupy prac oraz rozmieszczenia w czasie;
- 2) w ogólnym nakładzie roboczogodzin przy uprawie warzyw największy procent stanowią zbiór i sortowanie, co wskazuje na potrzebę i wagę mechanizacji tych prac (wniosek ten trudno jest jeszcze w tej chwili uogólnić, gdyż opiera się on na wynikach jednorocznych badań w czterech gospodarstwach jednego zespołu — wydaje się jednak, że mimo wszystko zasługuje na uwagę);
- 3) organizacja zbytu marchwi w Zespole Gumieńce — charakterystyczna dla dużego podmiejskiego ośrodka ogrodniczego — może służyć za przykład dla innych tego typu gospodarstw.